

Domnului Florin BARBU
Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
Guvernul României

Stimate domnule Ministru,

Clubul Fermierilor Români apreciază implicarea și sprijinul constant a instituției pe care o coordonați prin identificarea celor mai optime decizii la nivelul monitorizării evoluției sectorului agroalimentar și implementarea politicilor publice adecvate. În acest sens, având în vedere responsabilitatea noastră la nivelul mediului asociativ, de a reprezenta interesele fermierilor din întreaga țară, considerăm că este important să vă aducem la cunoștință următoarele propuneri de modificări și observații cu privire la ambii piloni ai PNS PAC 2023-2027.

Ca urmare a analizei și discuțiilor amănunțite avute cu fermierii membri pe marginea sprijinului acordat prin intermediul Pilonului I și al intervențiilor din cadrul Pilonului II, care au fost oferite publicului larg spre consultare, **vă rugăm să aveți în vedere următoarele propuneri care urmăresc consolidarea și îmbunătățirea politicii agricole naționale.**

În primul rând, subliniem importanța implementării la nivelul condiționalității GAEC 6 a unei **dezmiriștiri superficiale cu o adâncime de maxim 10 cm în cadrul perioadelor agricole sensibile.** Conform studiilor internaționale, această practică are un impact pozitiv asupra sănătății solului, limitând riscul de eroziune și compactare, conducând în același timp și la gestionarea eficientă a resurselor de apă.

O altă propunere se referă la **prelungirea derogărilor pentru cerințele GAEC 7 (Rotația culturilor pe terenuri arabile) și GAEC 8 (Ponderea minimă a suprafeței agricole dedicate zonelor sau caracteristicilor neproductive).** Această extensie ar oferi fermierilor un timp mai adecvat pentru a se adapta noilor cerințe și pentru a implementa măsurile necesare într-un mod sustenabil. Totodată, propunem prelungirea aferentă evitării alocării unor elemente neproductive la nivelul fermei, în scopul realizării unei tranziții graduale și eficiente către noile reglementări europene. Considerăm că prelungirea acestei derogări, **pentru ponderea de maxim 5% alocată elementelor neproductive, inclusiv 4% pentru schema de plată BISS** ar putea spori flexibilitatea gestionării terenurilor, în concordanță cu obiectivele generale ale programelor de sprijin.

De asemenea, propunem **menținerea alocării bugetare aferente Sprijinului Cuplat Vegetal, pentru unele măsuri de sprijin, acordând astfel o atenție deosebită culturilor deficitare la nivelul balanței comerciale, precum sfecla de zahăr și cartoful pentru sămânță** în situația introducerii PD-26 - Sprijin cuplat pentru venit-Porumb pentru siloz. În același timp, **în contextul introducerii PD-26 - Sprijin cuplat pentru venit-Porumb pentru siloz, recomandăm alocarea unor producții minime care să poată fi înregistrate în toate regiunile țării.**

O altă propunere susținută de către fermierii membri este reprezentată de **permiterea cultivării culturilor intercalate în cadrul leguminoaselor menționate în PD-04 - Practici benefice pentru mediu aplicabile în teren arabil.** Această măsură susține diversitatea culturilor și contribuie la menținerea sănătății solului, precum și la rentabilitatea economică a acelor parcele agricole.

În continuare, vă propunem spre analizare **diversificarea speciilor de plante pentru a spori biodiversitatea și a consolida agroecosistemele în cadrul Măsurii Culturi Verzi.** Astfel, vă solicităm **introducerea a opt noi specii suplimentare de plante, în scopul îmbunătățirii calității solului și controlului eficient al buruienilor:** (Secara - Secale cereale L, Hrișcă - Fagopyrum esculentum L., Măzăriche - Vicia Villosa L. sau Vicia pannonica Crantz, Trifoi - Trifoglio incarnatum L., Muștar alb - Sinapis alba L., Ridiche verde sau Daikon - Raphanus Sativum L. Var Longipinnatus., Soia - Glicine Max L., Lucernă - Medicago polimorfa L.). În plus, enumerăm mai jos o **descriere tehnică a fiecărei specii suplimentare propuse** spre adăugare în forma actuală a ghidului, după cum urmează:

1. **Secara (Secale cereale L.)** este o specie rezistentă la frig până la -25°C, se deosebește de alte graminee prin prezența unei substanțe alelopatice importante numită „benzoxazinonă” care, eliberată în sol de la rădăcini până la țesuturile întregii plante, afectează reținerea unor buruieni de primăvară foarte invazive, atât în cadrul perioadei de germinare, cât și în reținerea dezvoltării vegetative. Această specie se adaptează foarte bine la precesiunea culturii de soia, fiind capabilă să genereze în condiții excelente o biomasă radiculară cuprinsă între 60-70 tone la hectar, în timp ce masa vegetativă este capabilă să genereze o biomasă pentru protejarea solului de 30-35 tone la hectar, ceea ce definește această cultură ca fiind una de mare valoare regenerativă.
2. **Hrișca (Fagopyrum esculentum)** poate deveni o specie importantă sub forma unei culturi de acoperire de vară, datorită ciclului scurt (80-90 de zile), putând fi astfel însămânțată imediat după grâu, orz, triticale sau secară pentru a exploata evidentele fenomene alelopatice care, prin fenolii liberi, esterii și glicozidele acestora (acizi mp-cumaric și apigenina) sunt capabili să contracareze eficient Giavona (Echinocloa crusgalli L.) și Amarantul (Amaranthus retroflexus L.), precum și protejând și îmbunătățind fertilitatea solului, fără a necesita o atenție specială.

3. **Măzăriche (*Vicia villosa* L. și *Vicia pannonica* Crantz)** face parte din aceeași specie ca și mazărea maghiară, nerezistentă până la -15°C și chiar mai mult; este un mare producător de biomasă și agenți importanți de fixare a azotului, gestionându-i prin activitatea simbiotică a *Rizobium Leguminosarum* și prin conversia azotului molecular în azot de amoniu. Această specie este foarte rustică, fiind optimă pentru medii umede, cu soluri grele și argiloase (pH între 5,5 și 8), rezistente la secetă, agenți patogeni, salinitate și frig de iarnă, în special mazărea maghiară, fiind potrivită în precesiunea culturii de floarea-soarelui și porumb.
4. **Trifoi (*Trifoglio incarnatum* L.)** este trifoi anual utilizabil atât în zonele cu climă blândă, cât și în zonele mai nordice, având în vedere rezistența mare la frig (până la -20°C), putând fi folosit atât singur, cât și în amestec pentru îngrășământ verde, potrivit pentru solurile libere până la argiloase, cu pH între 5,5 și 7,5. Această specie este capabilă să acopere solul, ajungând ușor de germinație și putând fi utilizată ca fixator de azot atmosferic, precum și având o puternică acțiune repulsivă împotriva melcilor.
5. **Muștar alb (*Sinapis alba*)** este o cultură de acoperire larg utilizată, cu creștere rapidă, cu o excelentă vigoare timpurie. Există astăzi multe soiuri de muștar alb rezistente la nematozi, care prezintă chisturi de sfeclă *Heterodera schachtii* și *betae*. Pe lângă rezistența la nematozi, rezistă la temperaturi cuprinse între -5 ° C - 8 ° C, ceea ce este, de asemenea, foarte important pentru conținutul de glucozinolați alelopați, izotiocianați de alil (ulei de muștar) și brasinosteroizi capabili să reducă încărcătura și dezvoltarea unor buruieni, precum și să fie utilizați pentru biofumigație pe baza eliberării în sol a izotiocianaților enzimatici toxici.
6. **Rădăcini verzi sau Daikon (*Raphanus sativum* L. spp. *Longipinnatus*)** prezintă o rezistență până la -5°C - 10°C, fiind o plantă exploratorie de rădăcină funiculară, potrivită pentru decompactarea solului unde există probleme serioase de compactare; se recomandă pentru semănat în precesiunea culturii de soia, floarea-soarelui și porumb, deoarece în rădăcină pivotantă se acumulează multe elemente nutritive care ulterior vor fi disponibile și eliberate culturilor care îi urmează, precum și având o puternică putere de repulsie împotriva melcilor.
7. **Soia (*Glicine max* L.)** este o plantă cu rezistență maximă de 0°C, care se seamănă special ca strat intermediar după grâu sau rapiță, dacă există condiții optime de creștere putând deveni astfel o bună oportunitate pentru o a doua cultură; în caz contrar, rămânând o recoltă de culturi de acoperire. Este o plantă fixatoare de azot, fapt pentru care se recomandă semănarea directă după recoltare a rapiței sau a grâului, această specie putându-se adapta foarte bine în succesiune între plantațiile diferitelor specii de cereale, de exemplu orz – soia - grâu, cu semănare directă între rânduri înguste, valorificând din plin umiditatea reziduală prezentă în sol.
8. **Lucerna polimorfă (*Medicago polymorpha* L.)** este o leguminoasă anuală, spre deosebire de lucerna tradițională, ciclul polimorfului încheindu-se în decurs de un an, prezentând o adaptare la o gamă de soluri diferite, de la subacide la alcaline. Cea mai potrivită tehnică pentru această specie este intercalarea cu rapița, o plantă potrivită în astfel de situații, mai

ales de disponibilitate scăzută a azotului, avantajul creat de această asociere fiind realizarea unei bune nutriții cu azot în beneficiul rapiței, care se realizează îmbunătățind starea de azot la începutul iernii, refăcând parțial azotul din leguminoase primăvara, în timp ce rapița beneficiază de un necesar mult mai mic de azot.

În ceea ce privește Intervenția **DR 22 – Investiții în condiționarea, depozitarea și procesarea produselor agricole și pomicole**, vă transmitem rugămintea analizării următoarelor modificări propuse:

1. În legătură cu prevederea referitoare la cheltuielile aferente marketingului produselor obținute, **vă solicităm delimitarea cheltuielilor care țin de ambalare și etichetare, deoarece acestea sunt o componentă a procesului tehnologic, față de cheltuielile de marketing: logo, reclamă, site.**
2. În privința **acordării punctajului pentru activitatea anterioară în domeniul agroalimentar**, vă propunem eliminarea acestui criteriu de selecție sau acordarea a 5 puncte pentru acest criteriu care anulează punctajele obținute de societățile de tip cooperativă și favorizează marii procesatori din piață.
3. Grila de punctaj pentru investițiile în economia circulară susține acordarea unui punctaj în cazul investițiilor care presupun exclusiv consumul propriu, la fel și în cazul cheltuielilor eligibile. Astfel, **vă solicităm clarificarea și utilitatea acordării acestui punctaj pentru investițiile care sunt alocate doar pentru consum propriu.**
4. **Punctaj pentru „Produce montan”:** Pentru a asigura o evaluare echitabilă și consistentă a proiectelor, **vă rugăm să aveți în vedere o reevaluare și o ajustare a criteriilor de acordare a punctajului în cazul proiectelor ce vizează produsele montane.** În mod similar, se recomandă regândirea modului în care proiectele de legume și cereale în zona montană vor fi evaluate pentru a evita discrepanțele între punctaj și realitatea proiectelor.
5. **Eligibilitate:** Pentru a evita confuziile și neclaritățile, **vă solicităm o definire explicită și cuprinzătoare a statutului cooperativelor și întreprinderilor mari în contextul eligibilității.** De asemenea, se cere o clarificare a conceptului de „societăți cooperative” și a modului în care acestea se încadrează în criteriile de eligibilitate.

În cele din urmă, în cadrul Intervenției **DR-30, orientată către Sprijinul pentru instalarea tinerilor fermieri**, se propune o revizuire a sistemului de acordare a punctajului pentru solicitanți. În cazul celor cu studii superioare, **vă propunem o ajustare a grilei de punctaj prin acordarea a 15 puncte.** Această modificare urmărește să faciliteze accesul tinerilor cu studii superioare în obținerea fondurilor destinate acestei inițiative. În plus, propunem acordarea a 2 puncte celor care au obținut cel puțin Nivelul I de calificare în sfera agricolă specifică proiectului lor (vegetal/zootehnic/mixt), conform prevederilor legale aplicabile la momentul eliberării certificatului de calificare profesională.

În contextul promovării producției de legume în spații protejate în cadrul acestei intervenții, se propune ca **valoarea producției standard deja existente în cadrul exploatației să fie extinsă pentru a include și producția din cadrul proiectului (planului de afaceri)**. Această ajustare ar aduce cu sine un avantaj semnificativ, și anume că acest amendament va conduce la determinarea valorii corespunzătoare a producției totale în cadrul implementării proiectului. Astfel, se asigură o evaluare comprehensivă a contribuției efective a tinerilor fermieri și a potențialului impact al proiectului în promovarea sectorului agricol, în special în ceea ce privește producția de legume în spații protejate.

În final, dorim să menționăm că aceste propuneri se fundamentează pe dorința de a contribui în mod semnificativ la progresul durabil al sectorului agricol și la facilitarea unui mediu propice atât pentru fermieri, cât și pentru întregul sistem agroalimentar. Prin evaluarea meticuloasă de către instituția pe care o coordonați care în acest context are rolul de Autoritate de Management și punerea în aplicare consecventă a acestor sugestii, avem speranța că forma finală a PNS PAC 2023-2027 pentru următorul an să conducă la o aliniere îmbunătățită a politicilor agricole, pe baza nevoilor critice identificate în prezent.

Clubul Fermierilor Români vă este alături în tot acest timp și rămâne la dispoziția instituției pe care o coordonați, cu scopul de a oferi expertiza sa în sprijinul dezvoltării sectorului agricol și al consolidării performanțelor economice ale fermierilor din România. Suntem pregătiți să colaborăm activ în identificarea și implementarea unor soluții eficiente, adaptate nevoilor actuale ale fermierilor, pentru a promova o agricultură românească durabilă, competitivă și inovatoare.

Vă rog să primiți, domnule Ministru, expresia celei mai înalte considerații.

Cu stimă,

Florian Ciolacu
Director Executiv
Clubul Fermierilor Români pentru Agricultură Performantă